Nytt fasadhäfte ska guida arkitekter rätt

Nu finns det uppdaterade häftet Fasader, som ingår i branschbibeln Stenhandboken, fritt tillgängligt att ladda ned från förbundets hemsida, sten.se. Häftet ska bland annat fungera som en guide för arkitekter.

– Deras arbete har blivit allt mer komplext, säger Anders Einarsson, som ingår i arbetsgruppen som tagit fram häftet. TEXT: **PETER WILLEBRAND**

BEHOVET AV ETT uppdaterat fasadhäfte med nya rekommendationer har varit stort. Det senaste häftet publicerades 1991 och både byggnads- och stenmonteringstekniken har under tiden genomgått stora förändringar som kräver en modern anpassning. Inte minst har många byggnader blivit alltmer välisolerade vilket ofta innebär att en tung stenfasad måste monteras längre ut från den bärande stommen. Ett typiskt exempel är en modern byggnad med en stomme av limträ.

– Uppdateringen har varit ett både omfattande och komplicerat arbete som pågått under ett par års tid, sammanfattar Kai Marklin, ordförande i Sveriges Stenindustriförbund.

– Planen var att vi skulle varit färdiga tidigare, men arbetet tappade fart när stenkonsulten Jan Anders Brundin, en av de drivande krafterna i projektet, avled oväntat. Hans djupa sakkunskaper och erfarenheter finns ändå med i det nya häftet, som ett slags eftermäle och arv som vi i branschen nu ska förvalta och förmedla vidare.

Redan för sex år sedan – år 2020 – publicerade förbundet ett kompletteringshäfte till 1991 års upplaga, med nya rekommendationer som pekade ut riktningen i det fortsätta arbetet.

– Flera av dem återkommer nu i en mer omfattande form i det uppdaterade häftet, säger Anders Einarsson som varit Stenentreprenader i Hessleholms representant i den grupp av entreprenörer och stenkonsulter som ingått i den arbetsgrupp som brett representerar branschens olika aktörer.

Anders Einarsson ser föreskrivande arkitekter som den primära målgruppen.

– Kortfattat kan man säga att deras arbete blivit alltmer komplext när alternativen ökar, med nya material och tekniker. Det har även tillkommit nya aktörer på entreprenadsidan som fört in egna system på marknaden, säger han.

– Vi vill att häftet ska fungera som ett slags guide för arkitekten, som på ett tidigt skede kan komma fram vad som är bästa alternativet för just det projektet. Och ju tidigare desto bättre resultat ...

FÖRENKLAT SKER MONTERING av natursstensfasader idag enligt tre tekniker:

1: Kramlor, traditionell montering som mekaniskt fäster varje enskild platta i stommen och genom borrning och fästmedel hålls på plats.

2: Bärverk, bestående av skenor, profiler och andra konstruktioner som bär upp fasaden när den monteras och bland annat överbryggar avståndet till stommen. Till exempel monteras skifferfasader med krokar i plattornas underkant, krokar som i sin tur är infästade i skenor mot fasaden.

3: Fästmassor, där plattorna fästs direkt mot byggnadsstommen. Det finns ett stort utbud av fästmassor på marknaden, och det anses vara en relativt kostnadseffektiv metod med stor potential att användas i byggnadens nedre plan.

– Vi som ingått i arbetsgruppen står på en bred erfarenhetsgrund och vi har arbetat prestigelöst för att samla våra kunskaper från olika metoder som nu utmynnat i de nya rekommendationerna, säger Anders Einarsson.

– Det har även varit viktigt för vår bransch att vi kan ackumulera den samlade kompetens som finns i våra egna led, det gör oss alla till bättre entreprenörer och vi kan ta oss an allt mer komplicerade uppdrag i framtiden.

Han tror att vi även i fortsättningen får se en snabb utveckling av nya innovativa

Exempel på en skifferfasad med en monteringsteknik som blivit allt vanligare under senare år.

Den nya fasadhäftet kan laddas ned gratis på sten.se.

Riksbanken – Sveriges mest klassiska stenfasad i diabas.

metoder med prefabricerade lösningar som förenklar monteringen.

– Tveklöst. Det sker så mycket inom det här området just nu vilket också öppnar upp möjligheter att använda natursten i flera nya sammanhang.

Ökade krav på återbruk driver också på utvecklingen.

– Absolut. Vi avhandlar förvisso inte återbruk specifikt i det nya häftet, men rekommendationerna gäller även vid återbruk. Vi ser också återkommande exempel där stenfasader återbrukats effektivt och med nya monteringsmetoder blir en del av en modernare gestaltning. Det kanske mest kända exemplet är Sergelhuset vid Sveavägen i Stockholm som består av återbrukad granit från klassiska Skandinaviska Banken, ritat av Kjell Ödeen på 60-talet.

Under hösten planerar Sveriges Stenindustriförbund att bjuda in till ett seminarium i Stockholm där nyheterna i Fasadhäftet presenteras. Medverkande från arbetsgruppen kommer att svara på frågor från åhörarna.

– Vi kommer att gå ut med en inbjudan till arkitektkontoren men alla intresserade är välkomna, säger Kai Marklin. ■

Arbetsgruppen fasadhäftet: Jan Anders Brundin, Kaj Marklin. Björn Schouenborg, Anders Einarsson Tom Tjörnemar, Magnus Fundell, Erik Johansson, Mats Komet med flera.